

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw
Osób Niepełnosprawnych
Zastępca Dyrektora
Piotr Cieszewski

BON-IV.055.7.2024.AP.WL
Warszawa, dnia /elektroniczny znacznik czasu/

Zawiadomienie o sposobie załatwienia petycji

Na podstawie art. 13 ust. 2 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz. U. z 2018 r. poz. 870), po rozpatrzeniu petycji z dnia 23 kwietnia 2024 r. w sprawie aktualizacji stopnia niepełnosprawności obywateli polskich mieszkających i pracujących w Niemczech, niniejszym zawiadamiam o sposobie jej rozpatrzenia.

Aktualnie w prawie wspólnotowym brak jest regulacji prawnej dotyczącej wzajemnego „przekładania” orzeczeń potwierdzających niepełnosprawność, a Rzeczpospolita Polska nie jest stroną umowy międzynarodowej pozwalającej na wzajemne uznawanie dokumentów potwierdzających status osoby niepełnosprawnej innych krajów członkowskich Unii Europejskiej. Systemy orzekania o niepełnosprawności we wspomnianych krajach są niejednolite, a każde państwo stosuje własne kryteria orzekania o niepełnosprawności.

W aktualnym stanie prawnym, zasady orzekania o stopniu niepełnosprawności regulują przepisy ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 44, ze zm.) oraz rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz. U. z 2021 r. poz. 857, ze zm.).

W świetle przepisów ww. ustawy niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. W stosunku do osób, które ukończyły 16 rok życia, przepisy ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych przewidują gradację niepełnosprawności, poprzez określenie jej stopni: znacznego, umiarkowanego i lekkiego, przy czym kwalifikacja do jednego z trzech stopni niepełnosprawności może nastąpić tylko po spełnieniu ustawowych kryteriów kwalifikacji do odpowiedniego stopnia.

Kwalifikacja osoby zainteresowanej do określonego stopnia niepełnosprawności następuje po przeprowadzeniu postępowania orzeczniczego, gdzie ustalenie stopnia niepełnosprawności oraz związanych z nim wskazań przez skład orzekający następuje w oparciu o rzetelną ocenę materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie,

w szczególności opinii specjalistycznych i badania lekarskiego, których celem jest ustalenie faktycznych ograniczeń zawodowych i funkcjonalnych, a następnie przyrównanie ich do definicji stopni niepełnosprawności wyrażonych w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, której artykuł 4 stanowi, iż:

- 1) do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji (ust. 1),
- 2) do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych (ust. 2),
- 3) do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mającą ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne (ust. 3).

Definicje stopni niepełnosprawności w sposób jednoznaczny wskazują na gradację ograniczeń funkcjonalnych osoby niepełnosprawnej w życiu społecznym i zawodowym – będących następstwem naruszenia sprawności organizmu.

Organy orzecznicze przy orzekaniu osoby zainteresowanej wydaniem orzeczenia o stopniu niepełnosprawności biorą pod uwagę: zaświadczenie lekarskie zawierające opis stanu zdrowia, rozpoznanie choroby zasadniczej i chorób współistniejących potwierdzone aktualnymi wynikami badań diagnostycznych, wydane przez lekarza, pod którego opieką lekarską znajduje się osoba zainteresowana oraz inne posiadane dokumenty mogące mieć wpływ na ustalenie stopnia niepełnosprawności; ocenę stanu zdrowia wystawioną przez lekarza – przewodniczącego składu orzekającego, zawierającą opis przebiegu choroby zasadniczej oraz wyniki dotychczasowego leczenia i rehabilitacji, opis badania przedmiotowego, rozpoznanie choroby zasadniczej i chorób współistniejących oraz rokowania odnośnie do przebiegu choroby; wiek, płeć, wykształcenie, zawód i posiadane kwalifikacje; możliwość całkowitego lub częściowego przywrócenia zdolności do wykonywania dotychczasowego lub innego zatrudnienia – poprzez leczenie, rehabilitację lub przekwalifikowanie zawodowe; ograniczenia występujące w samodzielnej egzystencji i uczestnictwie w życiu społecznym; możliwość poprawy funkcjonowania osoby zainteresowanej w samodzielnej egzystencji oraz w pełnieniu ról społecznych – poprzez leczenie, rehabilitację, zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze, środki techniczne, usługi opiekuńcze lub inne działania. Każdorazowo całość dokumentacji medycznej, w tym dokumentacja dostarczona z leczenia szpitalnego, poradni specjalistycznych oraz wyniki badań, jest szczegółowo analizowana przez przewodniczącego składu orzekającego. Ponadto orzekanie o niepełnosprawności podlega zasadzie kolegiałności, co oznacza, że w postępowaniu orzeczniczym oprócz lekarza przewodniczącego składu orzekającego uczestniczą – w zależności od potrzeb społecznych czy zawodowych – inni specjaliści, np. pracownik socjalny, doradca zawodowy, których celem działania jest ustalenie rzeczywistych ograniczeń funkcjonalnych osoby orzekanej, a nie tylko zakresu naruszenia sprawności organizmu.

Rozstrzygnięcie w przedmiocie ustalenia stopnia niepełnosprawności i okresu, na jaki zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności wydaje orzeczenie o stopniu niepełnosprawności opiera się więc na zebranych w indywidualnej sprawie materiale dowodowym i obowiązujących przepisach prawa. Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych pragnie wyjaśnić, że orzekanie o niepełnosprawności, z uwzględnieniem jej stopnia, ma zasadniczo odmienny charakter od ustalania rozpoznania medycznego. W wielowymiarowym modelu niepełnosprawności, zakłada się, że poza naruszoną sprawnością (kryterium biologicznym, medycznym) ocenie podlega skutek tego naruszenia na zdolność do wykonywania pracy zarobkowej (kryterium zawodowo-ekonomiczne) oraz wypełniania ról społecznych (kryterium społeczne).

Zgodnie z treścią § 6 ust. 2 rozporządzenia w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności, do wniosku o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności dołącza się:

- 1) dokumentację medyczną (karty informacyjne leczenia szpitalnego, dokumentacje medyczną leczenia ambulatoryjnego, wyniki dodatkowych badań diagnostycznych, psychologicznych, konsultacje specjalistyczne itp.),
- 2) zaświadczenie lekarskie – zawierające opis stanu zdrowia, wydane na 30 dni przed dniem złożenia wniosku, przez lekarza, pod którego opieką lekarską znajduje się osoba zainteresowana;
- 3) inne dokumenty mające wpływ na ustalenie stopnia niepełnosprawności.

Wobec powyższego, w przypadku chęci uzyskania legitymacji osoby niepełnosprawnej w Polsce, należy wystąpić z wnioskiem o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, do właściwego ze względu na miejsce stałego pobytu powiatowego/miejskiego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności. Aktualnie jedynie orzeczenie wydane w Polsce jest podstawą do ubiegania się o wydanie legitymacji osoby niepełnosprawnej.

Szczegółowych informacji w zakresie procedury ubiegania się o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności może Pani również udzielić zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności właściwy do wydania orzeczenia.

Pouczenie

Zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach sposób załatwienia petycji nie może być przedmiotem skargi.

Z wyrazami szacunku

Piotr Cieszewski

Zastępca Dyrektora

Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/